

Rekordna proizvodnja in prodaja rondelic str. 5

Strategija razvoja ulitkov str. 6

Servisna delavnica Revital str. 8

Iskreno, odprto, pozitivno str. 9

Drugi pomladanski dan odprtih vrat v Revitalu str. 11

Jemo preveč mrtve hrane – Intervju str. 12–14

Koga rešuje država? str. 15

Živel 1. maj

4

5

7

8

9

10

11

12–14

16

18–19

22–23

26

Iz vsebine

4 »Elektrošok« za Talum

Sodelovanje z mariborsko univerzo

5 Rekordna proizvodnja in prodaja rondelic

6 Strategija razvoja ulitkov

7 Talum na 15. Dnevih energetikov

Inovativnost odvisna od kulture podjetja

8 Poslanci EU zavrnili umik emisijskih dovolilnic

Servisna delavnica Revital

9 Iskreno, odprto, pozitivno

Novosti v Zakonu o delovnih razmerjih

10 Dijaka iz Turčije

11 Drugi pomladanski dan odprtih vrat v Revitalu

Bučna smeh in aplavz

12–14 Jemo preveč mrtve hrane – Intervju

15 Koga rešuje država?

16 Fotografije meseca

17 O spoštovanje ...

18–19 Bajraktaraji – Reportaža

20–21 Nadgradnja sistema za elektronsko pošto v Talumu

22–23 Bitka med spoloma, Revitalov dan odprtih vrat – Fotoreportaža

24–25 Naravni antibiotiki

26 Ponovno odkrita rastlina

27 Križanka

Naslovnica: otroci iz vrta Kidričevo

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: darko.ferlinc@talum.si.

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Darko Ferlinc, glavni urednik, Danica Hrnčič, Lilijana Ditrih in Aleksandra Jelušič, članice, ter Srdan Mohorič, član.

Jezični pregled: Darja Gabrovšek Homšak, oblikovanje: Darko Ferlinc, avtor naslovnice: Darko Ferlinc.

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor, tisk: Bezjak tisk, Maribor.

Kuku, pomlad je tu

DARKO FERLINC
GLAVNI UREDNIK

Ko prihaja 1. maj, ki je za mnoge še vedno praznik dela v pravem pomenu besede, se začnajo tudi razprave o delavcih. Praznik je namenjen njim in njihovim sindikatom, ki so takrat mogoče še bolj aktivni kot sicer. Vsi govorijo o pravicah delavcev, o (ne)socialni državi in podobnih predprvomajskih aktualnostih.

Letos je bila zima dolga in se kar ni hotela umakniti. Vsi smo je imeli že vrh glave. Toda pomlad je kljub temu tu in s seboj prinaša tiste male radosti, ki se jih sicer vsako leto vedno znova razveselimo. Če ne drugega, gremo nabirat regrat.

Pomlad nam je prinesla tudi novo vlado. Nihče nima pojma, vsaj za zdaj, kako bo delala, kaj bo naredila, kaj so njene prioritete in kako misli državo potegniti iz dokaj neugodnih razmer. Eni celo pravijo iz blata. Predsednica vlade dobiva že prve kritike, ki so v tem trenutku kljub vsemu malo neupravičene in neumestne. Vajeti je prevzela po kar treh slabih vladah in seveda sedaj ne moremo pričakovati nekih presežkov že kar po štirinajstih dneh. Tega, da ne zna prav dobro angleščine, ji ta trenutek pač ne moremo zameriti. Za razliko od prejšnjih predsednikov vlad vsaj v govorjenju o krizni situaciji ne pretirava in upamo lahko, da vse le ni tako zanič, kot smo poslušali še lani.

Ker pa prihaja 1. maj in govorimo o delavcih, se moramo vprašati,

kaj bo vlada naredila v zvezi s tem. Pričakovanja so seveda velika. Eno od njih je prav gotovo to – o tem govorimo tako in tako že vsi –, da mora vlada v Sloveniji ustvariti tako okolje, ki bo omogočalo gospodarsko rast in s tem večje prihodke. Kar se delavstva tiče, bi morala vlada kljub vsemu narediti korak od obstoječega kapitalističnega ustroja, ki, kot vemo, ni ravno prijazen do delavcev. Ki omogoča dokaj močno kratenje pravic in postavlja delavce, vsaj večino, v zelo neugoden položaj. Plače niso kaj dosti višje od praga revščine, nezaposlenost raste, vedno več delodajalcev bi delavcem jemalo regres, nadomestilo za prevoz na delo, čas za malico itd. Prizadevanje za rast gospodarstva bi moralo v središče bolj postaviti delavce. In nikakor ne bi smeli dovoliti, da imajo nekaj od tega samo delodajalci. Jamranje delodajalcev, ki ga v zadnjem času ponovno poslušamo, ni vedno upravičeno. Za primer naj navedem izjavo enega izmed njih, ki morda zelo zgovorno priča o tem, kako je z delodajalci ali menedžerji v Sloveniji (absolutno pa to ne velja za vse). Poslušal sem neko radijsko oddajo, v kateri so govorili o položaju slovenskih delavcev v Avstriji. Ugotavljali so, da so delavci tam dobro plačani – zapomnil sem si številko 1.800 evrov – in da so predvsem spoštovani. Da je sicer treba delati, ampak za to dobiš primerno plačo in spoštovanje. Odnosi so torej na visoki ravni. In nato se je v eter oglašil neki slovenski menedžer

in povedal, da ko bodo slovenski delavci v Sloveniji delali tako kot v Avstriji, bodo lahko tudi tukaj toliko zaslužili. Halo! Kot da je neki Slovenec pripravljen za Avstrijca bolj delati kot za domačega delodajalca. Tu se kaže ta malo čudna mentaliteta nekaterih delodajalcev in mislim, da jih ni malo, ki mislijo, da so delavci krivi za slabo stanje v njihovem podjetju. Da ne govorim o tem, da ko postaneš delodajalec ali menedžer, moraš najprej imeti velik avtomobil, po možnosti veliko hišo in druge materialne dobrine, ne glede na to, kako gre tvojim zaposlenim. Malo delodajalcev se odloči plačevati delavce več, kot jim to nalaga zakon.

Vsekakor je naloga nove vlade tudi reševanje problemov delavcev. Država bo morala poseči v odnose med delodajalci in delavci. Ves čas govorimo, da nimamo več ne socialne ne pravne države. Nova vlada bo morala vrniti obe.

Ampak prihaja 1. maj. In če dobro premislimo, smo še vedno lahko zadovoljni, da delamo v Talumu. Kljub še trajajoči krizi nam nihče ne streže po plačah, regresu, malici ... Zato se praznikov lahko veselimo. Upam, da jih bomo znali izkoristiti in preživeti kje, kjer nam bo lepo.

Uredništvo časopisa Aluminij vam želi prijetne praznike. ŽIVEL 1. MAJ!

»Prizadevanje za rast gospodarstva bi moralo v središče bolj postaviti delavce.«

»Elektrošok« za Talum

Prav bi bilo, da v tej številki Aluminija napišem, kako smo poslovali lani ter kakšni so plani za leto 2013.

DANIEL LAČEN
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Daniel Lačen, član Uprave Taluma

Poslovanje v letu 2012 je v prejšnji številki Aluminija opisala sodelavka Katja Biškup. Ker je revizijska družba BDO revizijo zaključila z revizijo računovodskih izkazov, lahko potrdimo njene ugotovitve.

Konec leta 2012 se je vodstvo Taluma, d. d., skupaj z vodstvom Elesu trudilo, da se za Talum poišče srednjeročna možnost, povezana z zagotavljanjem električne energije v potrebni višini ter po ceni, ki bi Talumu omogočila srednjeročno prestrukturiranje.

Na osnovi pozitivnih projekcij poslovanja, pozitivnega denarnega toka, sklepa vlade in AUKN-ja o poročstvu Elesu v vrednosti 26 milijonov evrov za leta od 2013 do 2015 in o možnosti konverzije terjatev iz unovčenega poročstva Elesu, d. o. o., v kapital družbe Talum v vrednosti 39,5 milijona evrov ter sklenjenih pogodb z dobavitelji strateških surovin (glinica, koks, smola, energija) in tudi

kupci je Talum v začetku leta 2013 dosegel pri vseh bankah reprogramiranje vseh kreditov v vrednosti 15 milijonov evrov ter obnovil vsa jamstva. Prav tako je obnovil kreditne linije pri zavarovalnicah za dobavitelje. Skratka, pri večini deležnikov družbe si je povrnil zaupanje v to, da je zaupanja vredno ter finančno stabilno podjetje.

Vlada republike Slovenije pa je na 43. redni seji 3. januarja 2013 dala soglasje k Aktu o določitvi prispevka za zagotavljanje podpor pri proizvodnji električne energije v sproizvodnji z visokim izkoristkom iz obnovljivih virov energije. Tako se bo omenjeni prispevek v skladu z aktom v letu 2013 zvišal za 334,7 odstotkov. Ob že tako visokih cenah energije v primerjavi s konkurenti v Evropi pomeni ta povečani prispevek zelo visoko oviro pri poslovanju tako na likvidnostnem kakor tudi poslovnoizidnem področju.

Dodatni prispevek za obnovljive vire zato Talumu ne omogoča več pozitivnega poslovanja. Ravno obratno, z dodatnim prispevkom bomo za električno energijo plačevali še več kot lansko leto (2012), kar je z vidika konkurenčnosti popolnoma nesprejemljivo, s poslovnega vidika pa finančno nevzdržno. Poleg tega so s takšno potezo izničeni vsi napor pri nabavi potrebnih surovin za proizvodnjo po konkurenčnih cenah, nenehni rasti naših izdelkov, racionalizaciji v delovnih procesih, ki smo jo izvedli in jo še izvajamo in na račun katere so tudi zaposleni prispevali svoj delež, ter ureničevanje strategije, ki pozornost usmerja na izdelke z visoko dodano vrednostjo.

Vendar nam predvidene spremembe in zaveze iz koalicijske pogodbe političnih strank, ki sestavljajo novo vlado, vlivajo upanje, da se bo tudi za Talum, d. d., našla rešitev v smislu:

- vključitve Taluma v shemo slovenskih ponudnikov storitve zagotavljanja terciarne rezerve;
- znižanje cene električne energije za gospodarstvo v višini 10 odstotkov;
- povrnitev prispevka za obnovljive vire na vrednosti pred letošnjim povišanjem.

S tem bodo tudi za Talum zagotovljeni ekonomski pogoji za normalno poslovanje. Na koncu mi dovolite misel: vidim luč na koncu predora, vendar to ni vlak, ki gre proti meni (nam). □

Sodelovanje z mariborsko univerzo

FOTO: SRDAN MOHORIČ

V torek, 2. aprila 2013, sta predsednik Uprave Taluma Marko Drobnič in rektor Univerze v Mariboru prof. dr. Danijel Rebolj podpisala Pismo o nameri, ki odpira nove možnosti na področju razvojno-raziskovalnega sodelovanja med Talumom in ustanovami v okviru Univerze. Čeprav se

sodelovanje v prvi vrsti nanaša na področje tehnologij, povezanih z elektromobilnostjo (baterije, polnilniki, materiali), pa ne gre zamenjati pomena izmenjave znanja na drugih komplementarnih področjih ter tudi skupno nastopanje pri mednarodnih projektih in sodelovanju s tujimi partnerji. □

Prof. dr. Daniel Rebolj, rektor Univerze v Mariboru, in Marko Drobnič, predsednik Uprave Taluma

Rekordna proizvodnja in prodaja rondelic

V odvisni družbi Talum Rondelice beležimo v letošnjem letu že dva rekordna meseca. Januarja smo proizvedli 2.442 ton, marca pa 2.687 ton rondelic. Prav tako nas veseli dejstvo, da povečevanje proizvodnje in prodaje temelji na povečanem povpraševanju pri novih kupcih in na novih trgih ter pri izdelkih z višjo dodano vrednostjo (legirane rondelice). Realizirana proizvodnja in prodaja v prvem četrtletju letošnjega leta tako presega plan za 6 odstotkov.

TOMAŽ GODICELJ
FOTO: SRDAN MOHORIČ
TOMAŽ GODICELJ

Kot je prikazano na diagramu, se je prodaja rondelic v Talumu v primerjavi z letom 2000 skoraj potrojila. Razlogov za to je najbrž več, najpomembnejši pa je povečevanje povpraševanje po rondelicah za aluminijaste doze (aerosole); na tem področju aluminij zaradi svojih dobrih preoblikovalnih lastnosti izpodriva jeklo. V tem obdobju se je prav tako povečal izvoz aluminijastih doz in tub onstran meja Evropske unije. Število proizvajalcev rondelic v Evropi se v zadnjih petnajstih letih ni spreminjalo. Po podatkih združenja za aluminijasto industrijo (GDA) se Talum med devetimi evropskimi proizvajalci rondelic uvršča v skupino tistih, ki so svojo proizvodnjo in prodajo v zadnjih desetih letih najbolj povečali. V tem obdobju smo v Talumu med vsemi evropskimi proizvajalci rondelic v opremo in razvoj tehnologije investirali največ, zato je dosežena rast tudi pričakovana. Z doseženo ravnjo prodaje 28.000 ton rondelic letno pa se naši načrti po nadaljnji rasti niso končali. Skladno s strateškim načrtom skupine Talum do leta 2015 poteka kar nekaj razvojno-raziskovalnih projektov v okviru razvojnega centra SIMIT, s po-

močjo katerih želimo razvijati nove vrste zlitin in na ta način slediti zahtevam trga v Evropi in v drugih delih sveta. Med najpomembnejše razvojno-raziskovalne projekte v letu 2013 spada testna naprava za izsekovanje rondelic iz legiranega traku in raziskovalna talilna ter livna peč za razvoj novih vrst zlitin. Naprava za izsekovanje rondelic iz legiranega traku bo dobavljena julija letos, zagon raziskovalnih peči pa je predviden marca prihodnje leto.

V zadnjem letu smo obiskali tudi nekaj kupcev, ki proizvajajo aluminke (aluminijaste bidone). Količinsko se ta segment proizvodov ne more primerjati z aluminijastimi dozami, pričakujemo pa, da se bo delež teh proizvodov v prihodnosti povečeval. Razlik med navijači Barcelone in Reala ne želim delati, zato vam za popestritev prispevamo aluminijasta bidona obeh slavni nogometnih moštev. Upam, da bodo takšni aluminijasti bidoni kmalu izdelani tudi iz Talumovih rondelic.

Sodelavkam in sodelavcem še enkrat čestitam za doseženo rekordno proizvodnjo. ■

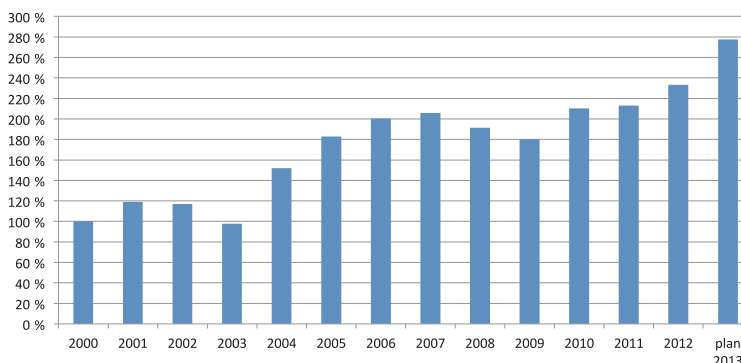

Liniji za litje ozkega traku

Aluminke (aluminijasti bidoni)

Rast proizvodnje in prodaje rondelic v % glede na leto 2000

Strategija razvoja ulitkov

Zaostrene poslovne razmere na globalnih trgih zahtevajo od podjetij še bolj intenzivno, sprotno prilagajanje svojega poslovanja ter zagotavljanje stabilne in trdne konkurenčne prednosti. Seveda je pri Ulitkih prilagajanje v smislu spreminjanja usmeritev v določene segmente znotraj branže aluminijevih kobilnih ulitkov na kratki rok zaradi narave poslov in izdelkov praktično nemogoče. Ključnega pomena je, da je ta usmeritev že od vsega začetka pravilna in omogoča zadosten potencial za razvoj in obstoj na daljši rok.

DAVOR PEČNIK

FOTO: WWW.DIESELSTATION.COM/
IMG.FAVCARS.COM/
IMG.WALLPAPERSTOCK.NET/
WWW.ASPHALTANDRUBBER.COM/

Naročniki zahtevajo od svojih dobaviteljev vedno bolj učinkovit, kakovosten in uspešen sistem izvajanja in vodenja projektov, da bi kar najbolj znižali stroške in število napak na svojih izdelkih že v fazi, ko so ti še pri dobaviteljih. Vse to zahteva od dobavitelja popolno predanost in pripravljenost na prilagoditve. V nasprotnem primeru to pomeni nekonkurenčnost v primerjavi z drugimi dobavitelji, prav tako bo podjetje izgubilo kredibilnost pri naročnikih projektov. Kdor v naši branži tega ne razume ali ima o tem drugačno mnenje, izgublja čas. Pojmi, kot so kakovost, točnost, cenovna konkurenčnost, so postali higienski minimum in jih zaradi samoumevnosti pravzaprav ne štejemo več kot prednosti.

Glede na naša spoznanja iz razvojnega obdobja smo kot ključno dejavnost za doseganje konkurenčne prednosti opredelili izdelavo ulitkov s povišanimi zahtevami mehanskih lastnosti izdelkov, kar je pri enaki funkciji izdelka manjša teža ulitka.

V avtomobilski industriji so to tako imenovani varnostni deli vozil,

deli podvozja, nosilci motorja in podobno. Za te dele je značilno, da igrajo pomembno vlogo ne samo pri vozni dinamiki, pač pa tudi pri porazdelitvi energije pri trku vozila. Boljša oziroma bolj usklajena ko je, več zvezdic dobi vozilo pri preizkusnih trkih (»chrash test«). Ravno varnost pa je postala v zadnjem času poleg ekonomičnosti in vsečnega dizajna ena glavnih postavk pri odločitvi za nakup določenega vozila.

Nič posebnega, kdo bi dejal: kupec razvije, mi malo »popeglamo« in ulijemo. In kje je tu konkurenčna prednost?

Poleg tega, da morajo vozila nuditi vedno višjo raven varnosti in udobja, morajo biti tudi vedno lažja oziroma vsaj ostajati v nekem rangu teže. Ob vedno novih pripomočkih in dodatni opremi, ki se vgrajuje v vozila, to pomeni, da se mora teža substance vozila zmanjševati z vsakim naslednikom nekega modela. Po drugi strani so mehanske lastnosti materialov znane in fizika tako v Kidričevem kot v Weissachu ali kjer koli drugje po svetu deluje enako. Avtomobili se proizvajajo

že več kot 100 let, v tem času se je vse dodelalo do najvišje možne meje. Z manj materiala je torej (skoraj) nemogoče narediti več. Pa je res?

No, ob primernem sodelovanju s kupcem je mogoče marsikaj. Naš slogan »Skupaj zmoremo (skoraj) vse« se tu dejansko dogaja. »Skupaj« tu seveda ni omejen samo na Talum, bistvena sta sodelovanje s kupcem in pristop. Pri nekaterih projektih nam je tako uspelo doseči bistveno boljše mehanske lastnosti, kot so običajne oziroma standardizirane za določene vrste zlitin. Tako smo povečali mejo plastičnosti, natezno trdnost, trdoto in razsterek. Pomembno je tudi, da so ti parametri v korelaciji, kar pomeni, da je možno v nadaljevanju optimirati parameter, ki je za kupca najpomembnejši. V končni fazi s tem omogočimo kupcu manj omejitev pri oblikovanju.

Še korak dlje pomeni sodelovanje na področju »bioničnega« konstruiranja delov, pri čemer je možno doseči izkoristek materiala, ki je zelo blizu teoretičnemu. Pri projektu »Motorträger« za vo-

zilo Porsche Cayenne II smo v sodelovanju s konstruktorji na ta način olajšali prvotni dizajn za več kot 30 %, merjeno v teži izdelka.

Med izdelke, pri katerih je ta pristop ključnega pomena, sodijo deli, ki jih proizvajamo za McLaren, KTM in Porsche. Obeta se nam sklenitev posla s podjetjem Siemens, povečanje obsega pri KTM z dodatnimi pozicijami, prva povpraševanja za tovrstne izdelke nam pošilja tudi graška Magna, potekajo pogovori za razvojni projekt z Mercedes-Daimlerjem... Gradimo značaj močnega dobavitelja za avtomobilsko, elektro- in strojno industrijo s poudarkom na izdelkih, pri katerih se zahtevajo boljše mehanske lastnosti. Z učnih projektov, ki so bili nujna naložba za prihodnost, prehajamo na projekte z neposrednimi učinki, ki v obliki izkoriščenosti kapacitet in rezultatov zagotavljajo povračilo vloženih sredstev, nadaljnji prihodek in s tem ustvarjanje pogojev za nadaljnji razvoj in obstoj podjetja. □

McLaren MP4

Mercedes-Benz Actros

Porsche Cayenne II

KTM

Talum na 15. Dnevih energetikov

V Portorožu je 16. in 17. aprila potekal osrednji energetski dogodek v Sloveniji – 15. Dnevi energetikov, ki so bili tokrat v znamenju energetske učinkovitosti.

MAG. GORAN POPOVIĆ
MILAN ŽUMBAR
MAG. BOŠTJAN KOROŠEČ
 FOTO: ARHIV

Talum je bil tudi tokrat aktiven udeleženeec. Predstavljali smo svoje izdelke in storitve:

- solarne toplotne velikih moči, ki so rezultat skupnih raziskav in razvoja dveh partnerskih podjetij, družbe **Talum Izparilniki** in francoskega podjetja SAED, ki je specializirano za raziskave, razvoj in gradnjo solarnih toplarn velikih moči;
- **Talum Inštitut** je predstavil svoje storitve na področjih aluminij-silicijevih zlitin, za kar je edini akreditiran v Sloveniji, meritev in monitoringa odpadnih voda, emisij snovi v zrak, kakovosti zunanjega zraka, kalibracij in nadzora merilnih sistemov ter ocene odpadkov;
- **Talum Servis in Inženiring** pa je predstavil svoje storitve na področjih vzdrževanja in inženiringa v proizvodnji in procesni industriji, ki pokrivajo elektroenergetiko, pnevmatiko, hidravliko, ključavničarsko dejavnost in orodjarstvo.

Vsebina dogodka je temeljila predvsem na predstavitvi dobrih praks s področja energetske učinkovitosti tako v industriji kakor tudi v javnem sektorju, ki se v zadnjih letih pridružuje industriji v naporih za čim manjšo rabo energije. Področje rabe energije je podrobno opredeljeno tudi z nacionalno in evropsko zakonodajo, zato so bili predstavljeni nekateri predlogi ukrepov za izboljšanje racionalne rabe energije in proizvodnje energije iz obnovljivih virov, ki bodo v obliki uredb začeli veljati v prihodnjih mesecih.

Na dogodku so bile podeljene tudi okoljske nagrade, ki so jih prejeli:

- Ljubljanske mlekarne za projekt izkoriščanja odpadne toplote sterilizatorjev in pripravo hladilne vode,
- Protim Ržišnik Perc arhitekti in inženirji za nizkoenergijski objekt Kobra,
- Informa Echo za projekt Porabimanj – moj spletni energetski svetovalec.

Ključno sporočilo celotnega dogodka in usmeritev za naprej je: **racionalna raba energije doma in na delu!** □

Milan Žumbar in mag. Goran Popović

Inovativnost odvisna od kulture podjetja

V organizaciji Manager kluba Ptuj (MKP) smo marca letos izvedli predavanje na temo **inovacijske dejavnosti v podjetju**. Soorganizator dogodka je bil Talum, d. d., zato je srečanje potekalo na sedežu družbe v Kidričevem.

MAG. BOŠTJAN KOROŠEČ
 FOTO: MIRAN SENČAR

Predsednik uprave Taluma Marko Drobnič in vodja strateškega razvoja mag. Avgust Šibila sta predstavila strateško naravnost Taluma k spodbujanju inovativnosti vseh zaposlenih. V družbi si prizadevajo motivirati vse zaposlene za podajanje idej in predlogov za izboljšave. Izredno pomembno je, kako družba sistematično obravnava predloge in izboljšave delavcev, zato so natančno izdelali sistem obravnave predlogov, nagrajevanja in uvajanja v procese. Spodbujajo inovativnost v primarni dejavnosti pridelave aluminija ter v vseh drugih procesih in pri storitvah, ki se izvajajo v družbah skupine Talum. Inovacijsko dejavnost v družbi Swatycomet, d. o. o., iz Maribora je predstavila Iva Mlinšek Lešnik, strokovnjakinja s področja inovacijske dejavnosti in projektov. Je

tudi direktorica PE Maribor 2 razvojnega centra Simit, d. o. o., in članica inovacijske komisije pri Gospodarski zbornici Slovenije. Tudi v tej družbi sistematično in dosledno že več let spodbujajo inovativnost med zaposlenimi na vseh ravneh in v vseh procesih družbe.

V obeh družbah so enotnega mnenja, da je inovativnost odvisna od kulture podjetja, razvijanja vrednot in pripadnosti, ki med zaposlenimi ustvarja želeno vedenje, spodbuja kreativno miselnost in sodelovanje.

Strokovnega srečanja so se udeležili člani Manager kluba Ptuj, zaposleni v Talumu in drugi zainteresirani. V MKP si bomo prizadevali, da v pomladnih mesecih organiziramo še kakšno predavanje na aktualno strokovno temo. □

Udeleženci strokovnega srečanja

Poslanci EU zavrnilo umik emisijских dovolilnic

DR. MARKO HOMŠAK
FOTO: SRDAN MOHORIC

V lanski januarški številki Aluminija smo med drugim zapisali: »Kot kaže, je zavzemanje aluminijanskega in tudi nekaterih drugih sektorjev doseglo napredek pri reševanju problema stroška posrednih (indirektnih) emisij TGP, saj je Evropska komisija ob koncu preteklega leta v javno obravnavo predložila osnutek pravil "državnih pomoči" za naprave ETS (to so naprave, vključene v emisijsko trgovalno shemo "Emission Trading Scheme") – Smernice za nekatere ukrepe državne pomoči v okviru sistema ETS po letu 2012.« Ta pravila so bila sicer sprejeta, vendar je sledilo razočaranje, saj države z obubožanimi proračuni niso pripravljene podpreti energetske intenzivnega sektorja. Dodatno se je decembra 2012 pridružil predlog Evropske komisije o umiku skoraj milijarde ton CO₂

iz trgovalne sheme, pri čemer naj bi bil glavni razlog te »spodbude« dvig cene emisijских dovolilnic s sedanjih 4 evrov na tono CO₂ na približno 30 evrov na tono. Predlog je bil dan na glasovanje v evropskem parlamentu 16. aprila 2013, izid pa je bil zelo nepredvidljiv. Rezultat je bil po koncu glasovanja po pričakovanjih tesen: predlog je bil zavrnjen s 334 glasovi proti 315. Talum je z apelom vsem slovenskim evropskim poslancem poskušal »pomagati« do odločitve, in če je to dejanje kakor koli pripomoglo k takšnemu rezultatu, toliko bolje. Zaradi presežka emisijских dovolilnic naj bi cena ostala na sedanji ravni, energetske intenzivnim podjetjem pa se je s tem vsaj nekoliko zmanjšalo finančno tveganje na področju emisij toplogrednih plinov v obdobju od 2013 do 2020. □

REVITAL

Servisna delavnica Revital

V podjetju Revital smo se lansko leto odločili, da zaradi znanja in izkušenj sodelavcev dopolnimo svoje dejavnosti s servisno delavnico. Tako smo spodnji del stare kinodvorane preoblikovali v delavnico, v kateri že od 8. aprila nudimo servis male kmetijske mehanizacije in hiter servis za osebna vozila.

DANIJEL VRBNJAK
FOTO: SRDAN MOHORIC

Notranjost servisne delavnice

Servis manjše kmetijske mehanizacije je na območju Kidričevega zapolnil pomembno vrzel na področju servisiranja in vzdrževanja. Celotno spodnje Podravje med Slovenskimi goricami, Haložami ter Dravskim in Ptujskim poljem je zelo kmetijsko aktivno. Veliko je vinogradov, njiv, vrtov in sadovnjakov, kjer potekajo dela s pomočjo kmetijskih strojev. Servisiranje in redno vzdrževanje sta nujna in se ju lastniki sami redko lotijo, saj nimajo rezervnih delov in potrebnega znanja. Z večletnim znanjem in izkušnjam s področja

poznavanja servisiranja kmetijskih strojev in vzdrževanja okolja bomo poskrbeli, da bodo stroji ustrezno vzdrževani, popravilo pa opravljeno hitro in kakovostno.

Med drugim ponujamo tudi posebno možnost za zaposlene v skupini Talum. Če npr. potrebujete hitri servis za svoje vozilo, ga lahko zjutraj pred začetkom dela pripeljete v našo servisno delavnico. Za prevoz do Taluma bomo poskrbeli v Revitalu. Prav tako vam bomo omogočili plačilo opravljenih storitev na osnovi tovarniške izkaznice in z odtegljajem od plače. Pri višjih vrednostih bo možno tudi plačilo na obroke. Najdete nas v Kidričevem na Kopališki 18, kjer vam bosta dva serviserja na voljo od ponedeljka do petka med 6. in 16. uro in v soboto med 8. in 12. uro.

Za vse informacije oziroma naročila smo vam na voljo na telefonski številki 031 322 053 ali na e-naslovu servis@revital-vrtnarstvo.si. □

IZOBRAŽEVANJE

Iskreno, odprto, pozitivno

S temi besedami so udeleženci delavnic o strategiji, razvojnih projektih, mreži znanja ... strnili vtise na petih delavnicah, ki smo jih pripravili aprila in ki se jih je udeležilo 130 naših sodelavk in sodelavcev.

LILIJANA DITRIH

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Predsednik Uprave je na začetku predstavil strategijo skupine Taluma do leta 2015 in udeležence pozval k odprti diskusiji o naši prihodnosti do tega leta in še naprej. Pogledi na prihodnost so bili jasni, predstavljene pa tudi dileme, težave in izzivi, ki nas čakajo. V nadaljevanju sta mag. Avgust Šibila in mag. Albert Korošec predstavila razvojne projekte, ki potekajo na ravni skupine in na ravni posameznih odvisnih družb. Predstavila sta tudi razvojne iniciative, ki so nastale na podlagi predlogov iz lanske akcije »Upam si«, na primer aluminko, svetila iz aluminija, koncept centra medgeneracijskega druženja. Seveda sta nas vse skupaj povabila k sodelovanju v natečaju »Aluminij v bivalnem okolju«.

Darja Vodušek in Dušan Skledar sta predstavila aktivnosti v okviru strateškega projekta Talumova mreža znanja s poudarkom na mednarodnem podprojektu Mreža znanja v kovinarstvu, ki se bo letos končal. Predstavila sta vse, kar nam je projekt prinesel (ob-

nova računalniške učilnice, usposobljenost mentorjev in moderatorjev za e-vsebine, udeležbo na izobraževanjih v tujini in doma, pa tudi povrnitev dela stroškov dela). V okviru projekta so bili pripravljene tudi trije pilotski projekti in usposabljanje s področja informacijske varnosti smo že začeli.

Sama sem predstavila aktivnosti na področju projekta Kaskadiranje vrednot. Pogledali smo, kaj vse smo doslej že naredili, kje so ovire v našem delovanju in razmišljanju. Nekatere vrednote so se že dodobra usidrale v naše delovanje (npr. znanje, odprtost, sodelovanje), za druge pa bomo potrebovali še več časa (npr. ustvarjalnost in podjetnost). Z udeleženci smo se strinjali, da med naše vrednote uvrstimo še spoštovanje in zaupanje kot tisti vrednoti, ki predstavljata osnovo za uresničevanje preostalih.

Srečanja smo končali z odločnostjo, da resnično »Skupaj zmoremo skoraj vse« in ob prijetnem druženju pri kosilu. ▣

Novosti v Zakonu o delovnih razmerjih

V petek, 12. aprila, je začela veljati reforma trga dela, ki zajema novi Zakon o delovnih razmerjih in novelo Zakona o urejanju trga dela.

EVA ŠALAMON,
VENČESLAV ŠKERGET
FOTO: DARKO FERLINC

Ključni cilj, ki ga želi država doseči z reformo trga dela, je povečevanje prožnosti trga dela, prek katere naj bi se posredno izboljšala konkurenčnost gospodarstva in položaj predvsem mladih, katerih brezposelnost in začasnost zaposlitev v Sloveniji izrazito izstopata. S spremenjenim zakonom naj bi se vzpostavilo primereno razmerje med ustrezno varnostjo delavcev in povečanjem fleksibilnosti oziroma učinkovitejšim prilagajanjem delodajalcev v odzivanju na hitre spremembe na trgu.

Da bi predstavili novosti na tem področju, je Društvo za kadrovske dejavnosti Ptuj v začetku aprila v poslovni stavbi Taluma organiziralo strokovno srečanje, ki so se ga poleg članov društva udeležili tudi nekateri direktorji Talumovih hčerinskih družb, vodje strokovnih služb ter strokovni

sodelavci Taluma. V uvodu sta vse prisotne pozdravila predsednica društva Brigita Ačimovič in član uprave Taluma Daniel Lačen. Ključne novosti in namen novega Zakona o delovnih razmerjih je predstavila strokovnjakinja za delovnopravno področje dr. Darja Senčur Peček, zaposlena na Pravni fakulteti v Mariboru. Lahko bi rekli, da so bila pričakovanja delodajalcev in delavcev v povezavi z novim Zakonom o delovnih razmerjih večja, kot je sprejeta vsebina zakona. Oteženo bo zaposlovanje za določen čas, ki bo za delodajalce zaradi višjega prispevka za primer brezposelnosti tudi dražje.

Zagotovo pa bosta šele dejansko izvajanje določil novega zakona pri vsakdanjem delu in predvsem sodna praksa pokazala, koliko in na kakšen način bo zakon uresničeval zastavljene cilje. ▣

Predsednik Uprave predstavlja strategijo Taluma

Predavateljica dr. Darja Senčur Pečnik

Dijaka iz Turčije

Pridobivanje izkušenj v okviru obvezne prakse je za marsikaterega dijaka ali študenta prvi stik z realnim delovnim okoljem. Verjetno marsikdaj razmišljate, kako tem mladim, ki prihajajo v naše okolje, predstaviti delo, ki ga opravljamo, na način, da se bodo tudi sami čim več naučili. Najpomembneje pri tem je, da jih vključujemo v različne naloge in da imajo priložnost pokazati, kaj zmorejo. To pa je priložnost tudi za nas, da se tudi mi morda kaj naučimo od njih.

V tem času imamo v skupini Talum na praksi 18 dijakov in študentov. Ena izmed njih je Eva, študentka sociologije, smer Kadrovski management. Eva je pri nas krajši čas, samo tri tedne, in v tem času je bila ena njenih nalog opraviti pogovor z dvema dijakoma iz Turčije. Čisto po naključju je Eva med študijem opravljala študentsko delo v Turčiji. Pozdrav v turščini je bil verjetno za fanta »balzam za ušesa«. Preberite prispevek, ki ga je pripravila Eva.

(Darja Vodušek Vtič)

EVA ŠALAMON

FOTO: SRDAN MOHORIČ

»Slovenija je zelo lepa, vendar ni nikogar na ulicah!« se je pošalil Faruk, 17-letni turški dijak iz države z 78 milijoni prebivalcev, ko sem ga v polomljeni turščini povprašala, kaj je glavna razlika med Slovenijo in Turčijo. Naključje ali ne, odkar sem preživela dve delovni sezoni v Turčiji, me ta spremlja tudi doma. Kot naročeno, sem svojo študijsko prakso v kadrovski službi začela isti dan kot (takrat) prestrašena Faruk in Emrullah. Tako kot je bil za njiju to povsem nov svet, še posebej, ker se v angleščini ne najdeti ravno najbolje, je bila tudi zame to nova izkušnja. Med študijem sem si pridobila veliko univerzitetnega znanja, žal pa to znanje v veliki meri temelji na teoriji. Prav zato sem hotela kar najbolje izkoristiti ponujeno priložnost za študentsko prakso v Talumu in odnesti kar največ praktičnega znanja, ki mi bo koristilo v poklicni karieri. Tukaj sem preživela tri produktivne tedne, ki so mi potrdili, da sem izbrala poklic, ki me resnično veseli, videla sem, kaj pomeni delo kadrovika v praksi, ter mi dali nadaljnjo motivacijo za poglobitev vanj. Med prakso je bila moja naloga tudi, da Faruka in Emrullaha povprašam, kako se počutita in kako doživljata svojo izkušnjo v podjetju.

V četrtek zjutraj sem ju obiskala v družbi Talum Servis in inženiring, kjer sta pridno poslušala in se učila od svojega mentorja. »Zelo dobrega šefa imava!« sta mi z zadovoljstvom v očeh povedala, ko sem ju povprašala o delu v Talumu. Faruk in Emrullah sta dobra dva tedna živela Talumovo slovensko pravljico. Čeprav se delovne razmere v Turčiji iz dneva v dan izboljšujejo, je zanj delo v Sloveniji dosti bolj urejeno. Ko sta slišala, da v Sloveniji velja osemurni delovnik, nista mogla verjeti. »V Turčiji je običajno, da

ljudje delajo 12 ur, z enim prostim dnevom na teden, če sploh,« sta povedala. Želja marsikaterega Turka je namreč spoznati življenje v tuji državi, še posebej evropski. Turčija je država velikih nasprotij, kar se pozna tudi v njenem primeru. Oba sta z vzhoda Turčije, kar pomeni, da živita v tistih slabših razmerah, ki jih ponuja država. Živita blizu kraja Elazig, ki je živahno mesto z univerzo in industrijsko bazo ter znano po hidroelektrarni na reki Evfrat, po mineralnem bogastvu in rodovitnih tleh. Čeprav je mesto razvito,

pa je po drugi strani zelo konzervativno in tradicionalno. Kljub temu da smo Slovenci po njenem mnenju precej hladni ljudje, smo tudi »zelo prijazni«. Ko sem ju vprašala, ali sta spoznala kakšne dobre slovenske prijatelje, pa sta odvrnila: »Ne, preveč so drugačni, preveč svobodni. Pri nas se mladi družimo drugače.«

Za tuje dijake in študente je Slovenija most med Srednjo Evropo in Balkanom ter odlično izhodišče za potovanje v vse dele Evrope. To priložnost sta seveda izkoristila tudi Emrullah in Faruk, ki sta poleg Ptuja spoznala tudi Ljubljano in Dunaj. »Dunaj nama je precej bolj blizu kot Ljubljana.« Zakaj? »Več Turkov je tam, seveda!« Vendar ju je navdušila tudi Ljubljana, saj »je zelo urejeno in lepo mesto«.

O Talumu govorita le v presežnikih. Večkrat sta poudarila, da so tukajšnji delavci krasni ljudje, da imata zares super mentorja, celo malo slovensko sta se naučila. Čeprav pogrešata svojo družino in prijatelje ter lagoden način življenja, je bila zanj tukajšnja praksa nedvomno neponovljiva izkušnja, ki se je bosta vedno spominjala z nasmehom v očeh. ▣

Faruk in Emrullah

REVITAL

Drugi pomladanski dan odprtih vrat v Revitalu

Pretekli konec tedna smo v Revitalu že drugič pripravili spomladanski dan odprtih vrat. Oba dneva sta bila namenjena našim stalnim kupcem in seveda vsem potencialnim novim. Nadaljevali smo rdečo nit z letošnjega sejma Flora, ki je bil sredi marca v Celju. Poudarek je bil na domačem dvorišču in zasaditvah na domačem vrtu, balkonu in terasi s cvetjem in zelenjavo.

DUŠAN MIKL

FOTO: SRDAN MOHORIČ,
DARKO FERLINC

Prvič smo predstavili zasaditev zelenjave na balkonu. Prikazali smo možnost vzgoje na balkonu za lastne potrebe tistim kupcem, ki nimajo lastnega vrta in bi radi imeli svojo, domačo zelenjavo in začimbe.

Popestrili smo ponudbo naših izdelkov iz konoplje (olje, moka, zrna ..). Pripravili smo dobrote za naše goste: kruh iz konopljene moke, drobno pecivo, razne biskvite. Pri peki palačink z dodatkom konopljene moke so nam pomagali kuharji podjetja Vital. V delavnicah smo prikazali različne zasaditve korit z balkonskim cvetjem in letošnje trende. Miša Pušenjak je s svojim strokovnim znanjem približala vsem obiskovalcem pomen pridelave lastne zelenjave na vrtovih.

Poseben poudarek smo namenili otrokom in jim dali možnost, da

si vsak v lonček posadi sadiko solate. Solato bodo v vrtcu vzgajali naprej in opazovali rast. Pri tem so veselo sodelovali vsi otroci iz kidričevskega vrtca z vzgojiteljicami, bilo jih je več kot 140, od najmanjših do največjih.

Naš namen je bil prikazati vse dejavnosti podjetja (čiščenje prostorov, urejanje okolja, servis manjše kmetijske mehanizacije in seveda vrtnarstvo). Delavci smo z veseljem in ponosom prikazali svoje delo.

Veseli smo, da si je blizu 900 obiskovalk in obiskovalcev ta dva dneva vzelo čas in so prišli v Revital pogledat, kje vzgajamo in pridelujemo rastline, ki jih lahko pri nas kupijo. Spoznali so naše vsakdanje delo, od setve do končne vzgoje za prodajo. Mnogi so bili pri nas prvič. Verjamemo, da ne zadnjič. □

Otroci s kidričevskega vrtca sadijo zelenjavo

DAN ŽENA

Bučna smeh in aplavz

V nedeljo, 24. marca 2013, smo bile ženske iz občine Kidričevo, skupine Talum, Silkema in Boxmarka povabljene na komedijo Bitka med spoloma, ki sta jo uprizorila Polona Požgan Štorman in Sašo Papp.

DRAGICA LESKOVAR

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Polona Požgan in Sašo Papp v stiku s publiko

Kljub slabemu vremenu – snežilo je namreč celo nedeljo popoldan – se je zvečer ob 18. uri v dvorani restavracije Pan zbralo zelo veliko število obiskovalk in tudi nekaj moških spremljevalcev.

Znana radijska voditeljica jutranjega programa radia Center sta se preselila na oder in nam na šaljiv način, s prerekanjem in dokazovanjem med moškim in žensko, prikazala zakulisje radia in žensko-moških odnosov. Mnogokrat namreč profesionalni odnosi radi

prerastejo v erotične, še posebej po novoletnem službenem »žuru«. Dogajanje je prepleteno z duhovitimi, nekoliko filozofskimi Konfucijevimi komentarji, Štefkovimi prometnimi informacijami, spoznamo pa tudi Malega Erika, njunega radijskega otroka.

Da je bila predstava zabavna in prijetno sproščujoča, se je poznalo po velikokrat bučnem smehu vseh obiskovalk. Oba izvajalca smo na koncu nagradile tudi z bučnim aplavzom. □

Veliko zanimanja za ogled rastlinjakov

Jemo preveč mrtve hrane

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: SRDAN MOHORIC

Mag. Miša Pušenjak

Tokrat sem na pogovor povabila gurujko »vrtičkanja«, gospo Mišo Pušenjak, ki jo nekateri hudomušno imenujejo kar vrtičkarska biblija na dveh nogah. Gospa Miša tesno sodeluje s hčerinskim podjetjem Revital, saj obogati marsikatero delavnico, ki jo organizirajo v sklopu dneva odprtih vrat. Miša Pušenjak je avtorica petih strokovnih knjig, prejemnica nagrade za izredno strokovno in organizacijsko uspešnost v kmetijskem vrtnarjenju, ki ji jo je podelila kmetijskosvetovalna služba, predvsem pa je ženska, ki jo težko spravimo v ustaljene kalupe naših pričakovanj. Nikoli namreč ni odraščala na kmetiji, ne mara kuhane zelenjave, živi v bloku in nima svojega vrta, a vse to ni ovira, da ne bi svoje zakladnice napolnila z znanjem in izkušnjami, iz katerih se napaja marsikateri slovenski vrtičkar.

Je Miša vaše pravo ime ali ljubkolni vzdevek?

Moje krstno ime je Mihaela, a ker so me že od malih nog vsi klicali Miša, sem se pri dvajsetih odločila, da si ime spremenim kar v Mišo, tako da je to zdaj moje uradno ime.

Otroštva niste preživeli na kmetiji. Od kot potem izvira ta strast do zemlje in rastlin?

Strast do narave in vsega v njej sem verjetno podedovala po očetu. Oče je sicer opravljal povsem drug poklic, a je bil velik ljubitelj narave. Že od malega sem oboževala rožice, rada sem jih sadila, presajala, nabirala ... Čeprav mi niso dovolili imeti svojega vrta, sem vedno imela neko rožico v lončku v stanovanju. Izbira poklica agronoma pa ni bila načrtovana. Zgodilo se je čisto spontano. Prijateljica se je vpisala na fakulteto za agronomijo in jaz sem ji sledila. Danes vem, da je bila ta odločitev prava. Verjetno sem ena redkih, ki jim je poklic hkrati tudi hobi.

Svojega dela se lotevate predano in z neverjetno strastjo, kar je občudovanja vredno. Kaj dobite v zameno?

Rada imam naravo in rada imam delo z ljudmi. Vesela sem, ko lah-

ko komu pomagam, in žalosti me, da današnja politika samo govori o kmetijstvu, zanj pa ne naredi ničesar.

Nekateri ljudje imajo sposobnost, da se znajo čuditi naravi in jo podrobno opazovati. Kaj se letos dogaja z naravo in koreninami?

Letos se je narava samo nekoliko pozneje zbudila, kar pa nima negativnega vpliva na rastline. Bila pa je težka za živali, saj niso imele kaj jesti. Za rastline je težje, če se pomlad začne zgodaj, potem pa ponovno pritisne zima, kot se je zgodilo lansko leto. V tem primeru mrzav povzroči na rastlinah veliko škode.

Večina ljudi godrnja zaradi dolge zime, vi pa v tem letnem času vidite prednost za naravo in človeka. Kaj prinaša zima naravi?

Zima prinaša zemlji blagodejen počitek, po katerem ponovno zaduha in rodi.

»Pravi« vrtičkar tudi pozimi ne počiva. Katera opravila lahko vrtičkarji opravijo v tem času, da se bolje pripravijo na prihajajočo sezono?

Pozimi vrtičkar pregleda seme in s pomočjo enostavnega kalilnega testa preveri, katero seme še kali. Predvsem pa se izobražuje, po-

gleda literaturo in si naredi plan setve na vrtu za naslednje leto. Že od januarja oziroma februarja naprej pa vzgajamo sadike v zaščitenem prostoru.

Kakšen je odnos Slovencev do vrtnarjenja, narave, zemlje?

Slovenci, vsaj ta generacija, ki je zdaj aktivna, imamo zemljo še vedno v krvi. Skrbi me, da bo ljubezen do zemlje v naslednjih generacijah začela ugašati. Družba namreč postaja preveč materialistična in hlasta po kratkotrajnih užitkih. Večina Slovencev ima naravo rada. Velike kmetije in skoraj vsaka hiša imajo svoj zelenjavni vrt. Veseli me, da se želja po lastni pridelavi hrane ponovno prebujata tudi pri mlajši generaciji, ki je do pred kratkim menila, da ni razlike med zelenjavo, kupljeno v trgovini, in tisto, ki si jo pridelamo sami.

Napisali ste pet knjig o vrtnarjenju. Ljudje so jih zelo dobro sprejeli in za mnoge so vaše knjige vrtičkarske biblije. V knjigarnah je veliko knjig na to temo. V čem so vaše drugačne, posebne?

V čem so drugačne, ne vem, verjetno pa se od drugih razlikujejo po tem, da jih je napisala Slovenka, kar danes tudi mnogim že nekaj pomeni. Kakor na predavanjih se tudi v knjigah in člankih

trudim ljudem s preprostimi besedami razložiti tisto, kar potrebujejo in iščejo. Vesela sem, da mi poslanstvo uspeva.

V zadnjem času je zelo moderno govoriti o ekovrtnarjenju in alternativnih metodah vrtnarjenja. Katera izmed teh metod vam je najbližja?

Prepričana sem, da nobena skrajnost ni dobra. Zagotovo pa je ekološki način vrtnarjenja najboljša izbira na domačem vrtu. Na vrtu namreč preživimo veliko časa, tam se igrajo naši otroci in tam uživamo hrano. To okolje mora biti zdravo.

V nekem intervjuju ste razkrili, da ste gurmanka in da ne prisegate na zelenjavo. Če vaš motiv za gojenje zelenjave ni kulinarika, kaj je potem tisto, kar vas pritegne?

Obožujem vso surovo zelenjavo, kuhana pa me ne pritegne. Premehka je in izgubi svoj naravni okus. Rada pa imam prav vse rastline, tudi sadno drevje, poklicno pa sem pristala pri pridelovanju zelenjave, zato je postala to moja specializacija. Tako kot vsaka ženska tudi sama obožujem okrasne rastline in cvetje. Moj najljubši letni čas je pomlad, saj se takrat narava iz dneva v dan spreminja, se prebujata in brsti.

»Danes vem, da je bila ta odločitev prava. Verjetno sem ena redkih, ki jim je poklic hkrati tudi hobi.«

»Slovenci, vsaj ta generacija, ki je zdaj aktivna, imamo zemljo še vedno v krvi.«

Živate v bloku na Ptuju in nimate svojega vrtička, ker je vaš prosti čas zaradi delovnih obveznosti zelo omejen. Kako ste pridobili vso to zakladnico znanja?

Živim v blokovskem stanovanju z atrijem. Če ne bi imela atrija, se ne bi odločila za selitev iz hiše v blok. Na tem majhnem koščku zemlje imam svoj cvetlični raj, kjer vsako leto preizkušam nove rastline. Petnajst let sem bila zaposlena na Seleksijskem centru na

Ptjuju, kjer smo pridelovali vrtnine in vzgajali semena. V tem času sem si pridobila veliko znanja. Tudi moja trenutna zaposlitev kmetijske svetovalke je povezana z učenjem in spoznavanjem pridelave vrtnin. Veliko pa sem se naučila tudi od vrtnarjev, s katerimi sodelujem. Naše izkušnje in znanje se prepletajo in prenašajo na druge. Večkrat zaidem tudi na mamin vrt in vrt prijateljice, kjer spoznavam nove rastline in se učim.

Kakšno je vaše sodelovanje s podjetjem Revital?

Podjetje Revital me je že lansko leto zaprosilo za predavanje v okviru dneva odprtih vrat. To sodelovanje smo ponovili tudi letos. Takšna srečanja so zame neizčrpen vir novih izkušenj, saj gre za neposreden stik z ljudmi in za izmenjavo znanj in izkušenj. Veselim se vsakega srečanja. □

Otroke staršev, zaposlenih v skupini Talum, vabimo na majsko prireditev. Otroci rišejo in pišejo.

Prireditev bo **24. maja 2013 ob 16. uri v Revitalu** v Kidričevem.

Letošnja tema bo **Zdravje na vrtu**

Koga rešuje država?

Članicam in članom sindikata, vsem delavkam in delavcem, zaposlenim v skupini Talum čestitam ob 1. maju, prazniku dela.

IGOR JEZA

FOTO: IMAGESO.ZURNAL24.SI/

V sredo, na predvečer 1. maja, bodo po vsej Sloveniji zagoreli kresovi. Sindikalni delavci bodo nastopili s svojimi govori, katerih osrednja tema bodo gospodarske reforme, za katere vemo, kaj nam »lepega« prinašajo. Ker država preganja le male tatiče, ne pa tistih, ki so krivi za krizo, ki jo tako zelo občutimo vsi, bi vlada morala reševati ljudi, ne pa samo bank, ki so – kot vsi vemo – leglo tajkunskih mahinacij.

Sindikati so vlado pozvali, naj takoj začne sistemske spremembe na področju sociale. Država ravnava v času krize, ko bi bila sociala najbolj potrebna, varčuje na račun pomoči potrebnih. Država bi morala svojim državljanom zagotavljati možnosti za vsaj elementarno preživetje.

Tako nepravilna socialna zakonodaja ne bi tako odmevala v javnosti, če državi ne bi povzročali škode menedžerski odkupi z bančno-fiskalnimi igricami, ki so nas pripeljale v krizo. Če bi država znala pobrati od vseh, zlasti velikih neplačnikov vse prispevke in davke, če si ne bi izplačevali astronomskih nagrad za svoje pogosto sporno početje, skrivali denarja v davčnih oazah, bi naši dedki in babice imeli dostojne pokojnine, njihovi otroci in vnuki bi imeli možnost za kakovostno izobraževanje in bi dobili zanesljive službe, dobili bi ugodna posojila za kadrovska in socialna stanovanja ...

Politika te dni intenzivno razmišlja o spremembi ustave in o ukinitvi pravice do referendumu, ker ne želijo, da jim kdo meša štrene.

Nekateri delodajalci bi radi ukiniteli kolektivne pogodbe, v katerih so zapisane in izpogajane vse pravice, ki jih danes še imamo. Toda to ne bo trajalo v nedogled, zato je treba podpreti akcije sindikatov, ko se borijo za **delavske pravice**. Delodajalci bi:

- ukiniteli povračilo za prevoz na delo, regres za dopust, regres za prehrano, dodatek za delovno dobo, plačan odmor med delovnim časom, odpravnine, nadomestilo za bolniško odsotnost;
- nižje bi bile osnovne plače in minimalna plača, pokojnine in nadomestila za bolniško odsotnost, dodatki za manj ugodne delovne razmere;
- imeli bi slabše pogoje za upokojevanje, za varstvo žensk, mladih in starejših delavcev, slabšo varnost in zdravje pri delu;
- imeli bi manj dni letnega dopusta, delovni čas nad 40 ur na te-

den, visoko enotno davčno stopnjo.

Mnogi med nami so pozabili, da smo od leta 1991 v kapitalističnem sistemu in nam ne bo nič več samo od sebe dano. Vse pravice, ki smo jih imeli, si bomo morali spet priboriti nazaj.

Vse aktivnosti sindikatov v pogajanjih za kolektivne pogodbe financirajo sindikati iz svojih sredstev, torej iz članarine, čeprav kolektivna pogodba velja za vse zaposlene v podjetju. Tudi interes delodajalcev je, da imajo kolektivne pogodbe, saj jim zagotavljajo socialni mir, brez katerega uspešno poslovanje in razvoj podjetja nista mogoča. Tako dejansko člani sindikata financirajo sklenitev in uresničitev kolektivne pogodbe, ki je v interesu podjetja in vseh zaposlenih. **Pravice, ki jih izbori vsindikat, uživajo vsi.** □

Fotografije meseca

Mavrica. Foto: Zdravko Štumperger.

Beguniščica. Foto: Stanko Jus.

Globina. Foto: Stanko Jus.

Papagaj. Foto: Zdravko Štumperger.

O spoštovanje ...

Vsi pogledi so vredni spoštovanja. Dobro. To pravite vi. Jaz pravim nasprotno: Moj pogled je: zato ga spoštujte!
(Jacques Prévert /1900–1977/, Predstava)

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Vsak človek v svoji osebnosti rasti zavestno ali podzavestno kreira hierarhijo svojih vrednot, po katerih se poskuša ravnati. Ker smo samo ljudje in ker smo pod kožo krvavi, nam vedno ne uspe slediti temu, kar za nas šteje. Takrat v sebi začutimo konflikt ali slabo vest, morda celo osebno izdajo. Pri tem, menim, ni pomembno, kolikokrat zdrsnemo iz hierarhije teh osebnih vrednot, veliko bolj pomembno se mi zdi, kaj ob tem zdrsu občutimo. Kaj občutimo takrat, ko nekomu naredimo krivico, ko ne sledimo tistemu, kar čutimo v sebi, ko ga – po domače – »poserjemo«? Ta

občutek je spoštovanje do samega sebe, do svoje hierarhije. Živimo v času, ko o vrednotah predvsem govorimo, a v kakšni meri jih resnično udejanjamo? Kakšne vrednote stopajo na stopničke naše hierarhije? Koliko je slabe vesti? Kaj šteje?

Je to res problem posameznika? Ljudje predvsem skušamo preživeti in preživetje od nas zahteva prilagajanje družbi, razmeram, sistemom in zakonom, saj le tako lahko preživimo udobno in čim manj boleče. Torej se koncept spoštovanja začne na ravni družbe, politike, zakonov in navsezadnje podjetja. Talum je kot podjetje naredil velik korak naprej, saj je med svoje vrednote dodal vrednoto SPOŠTOVANJE, ki za moje pojme spada v samo špico vrednot nekega podjetja. A to je samo beseda, ki sama po sebi ne pomeni ničesar. Človek je tisti, ki ji daje težo. Nadrejeni so tisti, ki s svojimi dejanji pokažejo spoštovanje do podrejenih, sodelavcev pokaže spoštovanje do sodelavca. Spoštovanje je beseda, ki je sestavljena iz niza dejanj, s katerimi vstopamo v stik z drugimi. A ne pozabimo, da vedno obstaja razkorak med našimi besedami, dejanji in med tem, kar resnično mislimo in občutimo. Šteje torej to, kar resnično mislimo, čutimo in kakor živimo. Vse drugo je igranje vlog. Ljudje radi rečejo, da nas bodo cenili toliko, kot se bomo cenili sami. Torej se na neki način vse začne v nas samih in se širi ven. Ko bomo začeli verjeti v našo odprtost, sodelovanje, ustvarjalnost in podjetnost, skrbnost in odgovornost, znanje in odličnost, vztrajnost in zavzetost, bomo po teh vrednotah tudi živeli. Ko bomo po njih živeli, bomo nanje ponosni. Ko bomo nanje ponosni, se bomo spoštovali. Ko se bomo spoštovali, nas bodo spoštovali drugi. Ko nas bodo spoštovali drugi, nas bodo tudi pravilno vrednotili. Ko nas bodo pravilno vrednotili, nas bodo pripravljani

tudi spoštljivo plačati. Ko nas bodo spoštljivo plačali, bo krog spoštovanja sklenjen.

Včasih me po telefonu pokliče delavec in mi potarna o plačilu. Takrat ostanem brez besed. Ne vem, kaj bi odgovorila. Mar naj se strinjam, naj ga tolažim? Kako naj komentiram? Na tej podjetniški ladji sva skupaj, oba plujeva v isto smer. S tem ko pokličem, da vedeti, da se ceni bolj, kot misli, da ga cenijo drugi. To je korak v pravo smer. A ostaja vprašanje, kaj lahko narediva, da nas bodo cenili tudi tisti, ki odločajo o naši usodi, da bodo kupovali naše proizvode. Ko stopiva za ograjo »fabrike«, se najine osebne vrednote morajo sinhronizirati z vrednotami okolja, v katero stopava ... In te vrednote smo skupaj zapisali z nekim namenom ... Potreben je čas, da začnemo po njih živeti in jih udejanjati ... Da jih prepozna naše notranje okolje. In da jih prepozna tudi naše zunanje okolje, kamor se želimo uspešno prodajati. Vrednote niso oblačila, ki si jih po želji zamenjamo. So nekaj trajnega in nekaj, kar zahteva več časa. Morda pet ali deset let, morda celo generacijo. Cenimo in spoštujemo se danes, da bomo naredili dobro podlago za naše otroke in vnuke, ki bodo, verjamem, stopali po teh poteh. Morda ne bomo v celoti okusili sadov naših naporov, a nekje je treba začeti. In občutek, da smo nekaj naredili, čeprav so bile razmere tako kaotične, da marsikdo ni bil sposoben narediti ničesar, je lahko dovolj, da bomo do sebe začutili globoko spoštovanje, morda celo ponos. ■

Bajraktaraji

Ni še dolgo, odkar je bila obnovljena velika dvorana v restavraciji Pan v Kidričevem, ki je s tem postala najlepša v tem okolju. Tudi letošnja pomlad je del restavracije eno samo gradbišče. Lotili so se prenove jedilnic, šanka, kuhinje in terase. Poleg drugega je prenova zahtevala tudi obsežna gradbena dela. In prav to je bil povod za tokratno reportažo.

DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIČ
VEKOSLAV CESTNIK

Gradbena dela pri prenovi restavracije namreč izvaja gradbeno podjetje Bajraktaraj, d. o. o. Mogoče to marsikomu ne pove kaj dosti. Če pa rečemo, da gre za Avnija in Remzija, pa postane stvar takoj bolj jasna. In o njiju bo tekla beseda v tej reportaži.

Pogovarjal sem se predvsem z Avnijem, zato bo o njem tudi več napisanega. Avni se je rodil leta 1965. To je bilo v vasi Isniq (Isnič) v občini Dečan na Kosovem. V prvi polovici osemdesetih let je služil vojaški rok v Sloveniji, v Škofji Loki in Vipavi. Nato se je za približno pol leta vrnil nazaj na Kosovo. In leta 1985, torej še v času nekdanje Jugoslavije, se je ponovno naselil v Sloveniji. Od takrat živi in dela tukaj.

Prvo službo v Sloveniji je dobil v Mariborski tekstilni tovarni, kjer je delal v transportu. Tekstilne tovarne, kot smo jim nekoč rekli, so vse po vrsti propadle.

Nato je leta 1994 v Mariboru ustanovil lastno gradbeno podjetje. Istočasno z njim je v Slovenijo prišel njegov brat Avdi, brat Remzi pa malo kasneje. Vsi so gradbinci. Le četrti brat Shefqet je študiral računalništvo in kasneje mednarodno ekonomijo.

Avni je za Talum začel delati kot podizvajalec pri ptujskem grad-

Avni in Remzi

»Trenutno imajo zaposlenih 19 ljudi. V današnjih razmerah je to vsekakor zelo dobro.«

» Oba sta priljubljena v okolju, v katerem živita.«

benem podjetju Gradis. V Izparilnikih so začeli razbijati beton. Nadaljevali so z manjšimi gradbenimi deli. Vedno so bili konkurenčni zaradi nižjih stroškov dela in zato so začeli delati samostojno in ne več kot podizvajalci. Zaposleni v Talumu jih vidimo že skoraj dvajset let.

Okoli leta 2008 se je začela kriza. Najbolj so jo čutili predvsem grad-

višji ravni. Nikoli se ni bilo treba bati, da kaj ne bi bilo plačano v dogovorjenem roku. V današnjih časih je to seveda veliko vredno. Vsi, ki ga poznamo, vemo, da je dober in pošten človek. To velja tudi za brata Remzija. Oba sta priljubljena v okolju, v katerem živita. Avni se razume z vsemi in vsem pomaga, če le more.

Stanko, Avni, Remzi in Robi

binci, in to največji. Takrat se je Talum odločil, da umakne iz podjetja vse tuje izvajalce. Zato so ga morali zapustiti tudi Avniji gradbinci. Ostalo jim je le nekaj posla pri peskanju katodnih korit. Tudi sami so morali odpuščati delavce. Kriza v gradbeništvu še traja, toda Avnijevo in Remzijevo podjetje dela še naprej. Trenutno imajo zaposlenih 19 ljudi. V današnjih razmerah je to vsekakor zelo dobro.

Že 29 let je torej v Sloveniji. Pravi, da se je navadil na tukajšnje življenje. Delati je tako in tako treba povsod. Z okoljem, v katerem živi, nima težav. V času krize je bilo najtežje, ker so imeli nenehne težave s plačili. Nikdar jim ni bilo plačano v roku. Mnogi jim še danes dolgujejo. Le s Talumom ni bilo nikoli težav. Tu je pri plačevanju vladal (in še vlada) red na naj-

Živi v Mariboru. Nekateri njegovi delavci in brat pa živijo v hiši v Apačah.

Avni in Remzi sta tudi strastna športnika. Predvsem nogomet je njuna ljubezen. Igrata med veterani v Lovrencu in Apačah. Oba tudi kolesarita.

Politične razmere v nekdanji »Jugi« so se bistveno spremenile. Zadnja velika sprememba je bila kosovska odločitev o samostojnosti. Avni meni, da bi moralo Kosovo postati samostojno že takrat, ko so postale samostojne nekdanje republike. Kaj več o politiki pa se nisva pogovarjala. Seveda. Zakaj pa bi se?

Ali se bo kdaj vrnil na Kosovo? Tega sedaj še ne ve. In tudi ne razmišlja o tem. V Sloveniji se je navadil živeti, toda Kosovo je njegovo gnezdo. In v svoje gnezdo se vsaj ljudje radi vračamo. □

Neutruden delavec

Kaj o bratih meni naš gradbeni nadzornik Stanko Kovačec

STANKO KOVAČEC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Avni je kot podizvajalec ptujskega Gradisa prišel v našo tovarno pred skoraj dvajsetimi leti. Takoj sem opazil njegovo neverjetno energijo in vestno izpeljevanje zadanih nalog. Kmalu potem sem ga angažiral kot neposrednega izvajalca za razna manjša gradbena dela v Talumu. V vseh teh letih je s svojo ekipo opravil ogromno raznih del. Pri tem nikoli ni bilo kakih posebnih težav ali nespo-

razumov. Sicer pa, kdo v naši »fabriki« ne pozna Avnija in njegovega brata

Remzija? Vedno sta pripravljena pomagati, ne da bi od tega pričakovala kako korist. Oba sta tudi zelo vztrajna in zagnana športnika, zato Avnija večkrat imenujemo kar Krtica.

Morda se bo komu zdelo čudno, da hvalimo zunanjega izvajalca, ampak Avni je res »ded na mestu«. Je neutruden delavec, šef, kolesar, nogometaš, kosec, pivski brat, po potrebi marsikomu šofer ..., predvsem pa poštenjak. □

Stanko Kovačec

Nadgradnja sistema za elektronsko pošto v Talumu

BENJAMIN VERDENIK

↑
Skenirajte zgornjo QR kodo za prijavo v spletni Outlook

Aprila smo dokončali selitev elektronske pošte na **nov poštni strežnik Microsoft Exchange 2010**. S tem smo nadomestili poštni sistem Microsoft Exchange 2003, ki je dolgih 10 let v Talumu služil kot glavno elektronsko komunikacijsko orodje.

V ta namen smo kupili strežniško rezino IBM in nanjo namestili virtualizacijsko programsko opremo VMware vSphere. Ta omogoča, da na en fizični strežnik namestimo več navideznih sistemov Windows. Za MS Exchange 2010 smo morali namestiti dva takšna navidezna strežnika. Prvi vzdržuje bazo poštinih predalov in sporočil, na drugega pa se povezujejo uporabniki s svojimi napravami

za dostop do elektronske pošte. Nova strežnika smo vključili v obstoječe omrežje tako, da tok elektronske pošte ni bil prekinjen, in uporabniške podatke smo selili s starega strežnika, ne da bi uporabniki to čutili. Selitev smo opravili v dveh tednih in pri tem prenesli 380 GB podatkov, kar je trenutna skupna količina elektronske pošte v Talumu. Brez večjih težav smo povezali novi poštni strežnik z Mobitelovim sistemom za potisno pošto na pametne telefone.

Oba poštna strežnika in elektronska pošta so varovani z arhivskim sistemom VEEAM backup, ki dnevno replicira podatke na arhivski strežnik. Glavna pred-

nost tega sistema je, da lahko za vsakega uporabnika vrnemo izbrisana sporočila v zelo kratkem času in s preprostim postopkom, kar doslej ni bilo mogoče. Če bi po nesreči izgubili katerega izmed poštinih strežnikov, ga lahko v 30 minutah postavimo nazaj iz arhivske datoteke.

Vsa dohodna in odhodna poštna sporočila antivirusno še zmeraj preverja namenska naprava Sophos, ki blokira vsa okužena sporočila, odstrani nedovoljene priponke in zadrži nezaželena pošta (spam). Postavili smo omejitve pri velikosti posameznega sporočila na 80 MB, ker ima večina zunanjih prejemnikov tudi

podobno omejitev in ne morejo prejeti tako velikih elektronskih sporočil.

Velikost naših poštinih predalov je podobna kot na starem sistemu. Novo in bolj nazorno je le sporočilo, ki vas bo obvestilo, da se bližate tej meji.

Novi sistem za elektronsko pošto prinaša kar nekaj koristnih novosti, ki jih zaposleni lahko s pridom izkoristimo:

- dostop do službene elektronske pošte prek spletnih brskalnikov, ki pokrivajo 99 % trga (kar je opisano v nadaljevanju),
- podpora za potisno pošto na tablicah tipa Apple, Android in Microsoft,
- podpora za potisno pošto na vseh novejših pametnih telefonih s tehnologijo Exchange ActiveSync,
- če ste s službenim prenosnim računalnikom zunaj podjetja in imate internetno povezavo, bo nameščeni Outlook prejemal in pošiljal elektronsko pošto brez uporabe povezave VPN.

S temi tehnologijami lahko dostopate do svoje elektronske pošte skoraj povsod. Ker se uporablja varna šifrirana povezava, je to omogočeno vsem imetnikom elektronskega naslova v Talumu, kar do sedaj ni bilo mogoče.

Več o tem lahko preberete na predstavitveni strani Informatike, ki jo najdete na intranetnem portalu. Tukaj pa objavljamo navodila, kako uporabljati spletni vmesnik za Outlook in kako si nastaviti pošto na napravah iPad in iPhone.

Dostop do službene elektronske pošte zunaj podjetja Talum prek spletnega brskalnika

Vsem imetnikom elektronskega naslova v Talumu je omogočen dostop do službene elektronske pošte, tako da lahko svojo pošto spremljate od doma. Potrebujete le internetno povezavo in spletni brskalniki na računalniku ali pametnem telefonu.

V spletni brskalniki vpišete naslov: <https://owa.talum.si/owa>. Odpre se okno, kjer se prijavite z uporabniškim imenom in geslom, ki ga

uporabljate za prijavo v svoj službeni računalnik (slika 1).

Po uspešni prijavi se pokaže spletni vmesnik, podoben tistemu v Outlooku, ki ga uporabljate v službi (slika 2).

V tem vmesniku lahko prebirate in pošiljate elektronsko pošto, prebirate koledarje, imate dostop do vaših stikov, torej vse, kar lahko delate tudi na službenem računalniku.

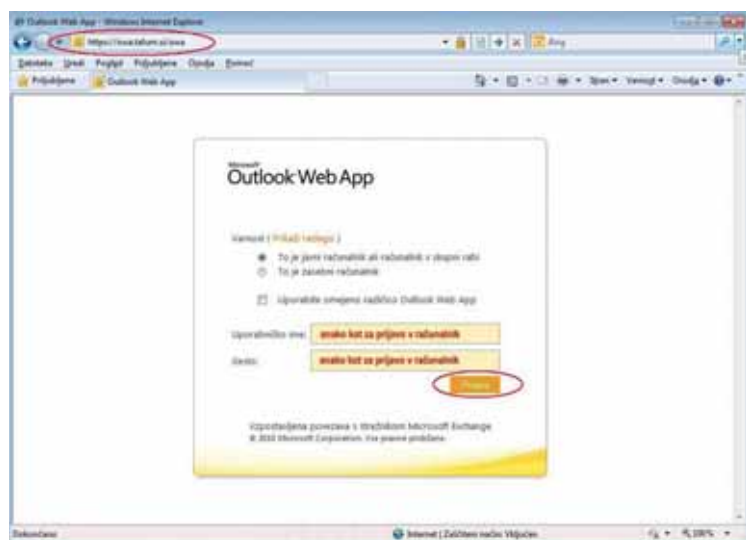
Pri tem načinu dostopa morate paziti na to, da se po koncu uporabe obvezno odjavite z gumbom za odjavo, da ne bodo za vami brali vaše pošte. Spletni brskalniki namreč še nekaj minut hranijo prijavnne informacije, če zaprete brskalniki brez odjave.

Če boste redno dostopali do elektronske pošte od zunaj, vam priporočamo, da spremenite prijavnno geslo vsaj vsakih šest mese-

cev. Navodilo za spremembo najdete na predstavitveni strani Informatike.

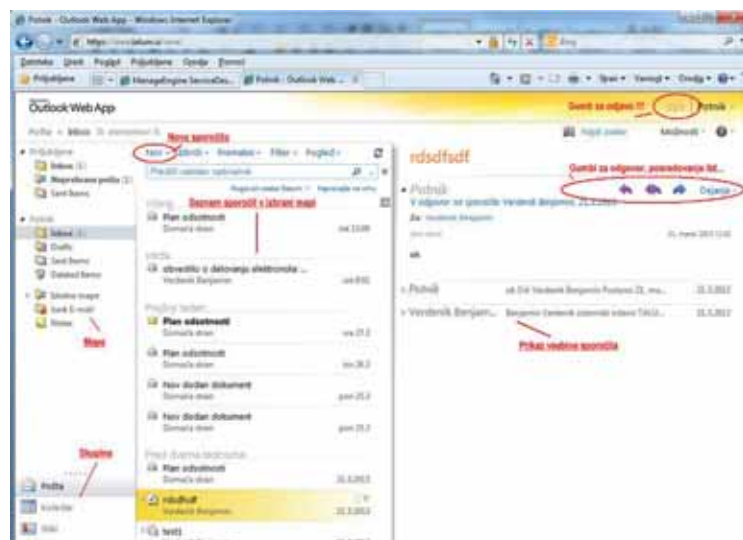
Vabimo vas, da to novost poskusite od doma. V službi si zapišete svoje uporabniško ime za prijavo v računalnik, da ga boste lahko uporabili za vpis od doma. □

Slika 1

Bodite pozorni, da ne shranite gesla v brskalniki, če vam ponudi to možnost, zlasti če se prijavljate z računalnika, ki ga uporabljate tudi drugi.

Slika 2

Vabilo na izlet

v München in Salzburg 18. in 19. 5. 2013

Konferenca sindikatov Skei Kidričeveo organizira za zaposlene v skupini Talum in v Silkemu izlet v Nemčijo. Ogljedali si bomo München (Tehnični muzej, Allianz Arena ...), Berchtesgaden, Orlovo gnezdo in Kraljevo jezero.

Za podrobnejše informacije in prijave se oglasite v pisarni sindikata pri Ireni Novak (tel. 222).

Rok za prijave je 16. 5. 2013!

Vabljeni!

Odhod avtobusa: 18. 5. 2013

ob 1.30 z železniške postaje Ptuj in ob 2.00 z avtobusne postaje v Kidričevem (naselje).

Konferenca sindikatov Skei Kidričeveo

Bitka med spoloma Revitalov dan odprtih vrat

FOTO: SRDAN MOHORIČ, DARKO FERLINC

Naravni antibiotiki

Pogosto se sprašujemo, kako ohraniti odpornost in preprečiti nastanek boleznih ali kako na naravni način »zdraviti« zdravstvene težave, ko se pojavijo. Morda vam bo pri tem v pomoč kateri naravni antibiotik, omejen v članku. Včasih jih imamo na dosegu roke. Zakaj jih ne bi uporabili, še posebej v času alergij in različnih virusnih obolenj, ki so že tukaj?

FOTO: MOJEZDRAVJE.DNEVNIK.SI/MEDIA
EOFDREAMS.COM
4.BP.BLOGSPOT.COM

Vsekakor varnejši od antibiotikov in prav tako učinkoviti so že žlica medu, olje čajevca in žajbljev čaj. Prednost **naravnih antibiotikov** je, da imajo sposobnost opraviti z bakterijami, virusi in kvasovkami, ne da bi pri tem prizadeli tkiva in koristne bakterije in ne ustvarjajo odpornosti proti svojim učinkovinom, če jih redno uporabljamo.

Ameriški slamnik

Slamnik so že severnoameriški prerijski Indijanci uporabljali za celjenje ran, opeklin, vnetij dlesni, zobobole, bolečine v grlu, prehlade, kašelj, mumps, ošpice, gonorejo in pogosto tudi kot zdravilo pri zastrupitvah.

Je tako rekoč edino zdravilo, ki ga pri zdravljenju prehlada uporabljamo za odpravljanje vzrokov in ne le za lajšanje simptomov. Zdravila z ameriškim slamnikom spodbujajo delovanje imunskega sistema, tako da povečajo dejavnost nekaterih belih krvnih celic. Pri nas v Sloveniji najdemo na

tržišču na osnovi ameriškega slamnika predvsem proizvod Immunal, ki sodi med zdravila, ter ogromno prehranskih dopolnil različnih proizvajalcev.

Med

Med pomirja, omogoča sprostitve in boljši spanec. Pomiri pljuča, olajša izkašljevanje, zmanjša kašelj in olajša dihanje. Deluje tudi protimikrobno – zato pravijo, da je dober za celjenje ran, opeklin, vnetij, izpuščajev.

V kombinaciji s cimetom je lahko zelo zdravilen, saj preganja prehlad, se bori proti holesterolu, pomaga pri zmanjševanju nastanka srčnih bolezni in artritisa. Zmanjšuje bolečino, predvsem pri opeklinah in čirih. Lahko zmanjša nastajanje brazgotin. Pomaga pri mišičnih krčih, težavah z zgago, razjedah na želodcu ali dvanajsterniku in deluje rahlo odvajalno. Pomaga tudi jetrom pri presnovi ogljikovih hidratov, pri odplavljanju strupov in pri nekaterih

boleznih. Ima pomembno vlogo pri obrambi organizma proti prostim radikalom, ki nastajajo v telesu.

Izvleček grenivkinih pečk

Razredčen izvleček grenivkinih pečk uporabljamo za nego in čiščenje nečiste kože, nego dlesni in ustne votline, za pripravo kopeli za nego nog in nohtov (odličen je proti glivičnim obolenjem), pripravo kopeli za intimno nego (deluje proti vaginalnim vnetjem), nego lasišča, posebej pri prhljaju. Uporabljamo ga lahko tudi namesto sintetičnih razkužil in čistil.

Izvleček lahko kupimo v vseh lekarnah in nekaterih trgovinah z biološkimi in naravnimi proizvodi.

Olje čajevca

Eterično olje čajevca ima razkuževalne lastnosti. Preprečuje okužbe, vnetja, celi rane in

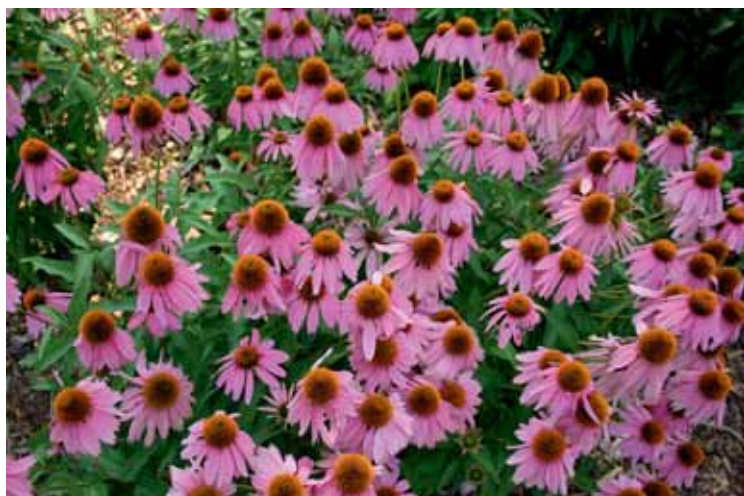
lajša napade kašlja.

Uporablja se predvsem pri odrgninah, pikih žuželk, aknah, pri negi ustne votline, proti kašlju in prehladu, za zvišanje telesne odpornosti pri ponavljajočih se okužbah, za odpravljanje sindroma kronične utrujenosti, pri glivičnih obolenjih kože, za nego žuljev, herpesa. Olje čajevca se lahko uporablja kot ustna vodica, saj je naravno zdravilo za slab zadah. Pomaga tudi pri ustnih vnetjih, kandidiazi, kariesu in vnetih dlesnih (Čajevca in olje čajevca ter njune zdravilne učinkovine, 2011).

Kopel z nekaj kapljicami eteričnega olja pomaga pri zdravljenju vnetega mehurja, sečnih bolezni in *Candida Albicans*, ki povzroča srbečico. Olje čajevca lahko kupimo v lekarni ali trgovini z izdelki biološke proizvodnje.

Češmin

Navadni češmin (*Berberis vulgaris*) je listopadni grm, ki zraste tudi

Ameriški slamnik

Žajbelj

do tri metre visoko. Ima rdeče in modre plodove, ki dozoriijo v grmovnatem pasu ob robovih gozdov. Nedvomno podatek o veliki količini vitamina C takoj daje misliti o uporabi češmina za vzdrževanje zdravja. Plodovi so osnova za sokove in sirup, ki so ga uporabljali za odpravljanje skorbuta, za lajšanje vročinskih stanj, pri zdravljenju boleznih notranjih organov (jetra, črevesje in pljuča), pri žolčnih in ledvičnih kamnih in za lajšanje bolečih menstruacij (Navadni češmin – surovina za zdravila, 2010).

V skorji korenine češmina najdemo berbein, ki je zelo koristen v boju s človeku nevarnimi bakterijami, kot so salmonela, *E. coli*, kolera. Znanstveniki so celo ugotovili, da je berberin pri zdravljenju kolere uspešnejši kot močan antibiotik.

Pripravki iz skorje korenin in vejic delujejo razkuževalno, pospešujejo pretok žolča, spodbujajo delovanje jeter in želodca. Poleg tega povečujejo imunost telesa in imajo moč zmanjševati tumorje. Pri uporabi češmina je potrebna previdnost, saj je večja količina berberina strupena (Naravni antibiotiki, 2013).

Žajbelj

Žajbelj uživa ugled zelišča, ki izboljšuje spomin starejših ljudi. Lahko ga gojimo na domačem vrtu, uspeva pa tudi v zabojčku na balkonu ali v večjem cvetličnem lončku na oknu.

Ima močne razkuževalne lastnosti; uporabljamo ga za grgranje ob bolečem grlu, celo pri bakterijski gnojni angini, ter pri vnetjih dihal.

Z žajbljevim poparkom izpiramo vnete dlesni, pomaga tudi proti aftam.

Žajbelj znižuje raven sladkorja v krvi, sproži lahko zaostalo menstruacijo, pomaga pa tudi pri zdravljenju težav v menopavzi. Priporočljivo je, da kot preventivo zoper prehladna obolenja dihal in za krepitev ustne sluznice večkrat na teden prežvečimo svež ali suh žajbljev list (Pustavrh Monroe, 2010).

Česen

Še do začetka tega stoletja česen ni manjkal v nobeni zdravniški torbi, saj je njegova glavna sestavina alicin, ki deluje protivirusno, protiglivično in protibakterijsko – z najnovejšimi raziskavami so dokazali, da česnov sok lahko zaustavi rast več kot 60 vrst glivic in več kot 20 vrst bakterij in jih uniči. Zmanjšuje holesterol v krvi in deluje antirakotvorno. Njegovo olje je izvrstno za zdravljenje vnetij srednjega ušesa (Naravni antibiotiki, 2013).

Origanovo olje

Origanovo olje je kralj med naravnimi antibiotiki, njegovo učinkovitost pa dokazujejo številne znanstvene raziskave. Origanovo olje uniči od 78 pa vse do 96 odstotkov bakterij, odvisno od vrste. Ker je kakovost olja izjemno pomembna, moramo izbrati zaupanja vredno znamko, najbolje z ekološkim certifikatom. Nekateri proizvajalci origano nabirajo, ko so vremenske razmere težke, saj takrat rastline okrepijo svoje

imunsko delovanje (4 najboljši naravni antibiotiki, 2011).

Čemaž

Čemaž ima zelo podobne zdravilne lastnosti kot česen, le da je še bolj zdrav. Veliko ga uporabljajo v ljudski medicini, saj zelo dobro učinkuje na delovanje žlez in krvnega obtoka. Znan je tudi kot čistilec prebavnih in dihalnih poti. Blagodejno vpliva na kožo in pospešuje celjenje ran.

Zaradi močnih zdravilnih učinkov uporabljajo čemaž tudi pri fitoterapiji predvsem za zniževanje krvnega tlaka in holesterola ter za lajšanje težav pri aterosklerozi. Poleg tega zavira nastanek krvnih strdkov, sveže pripravljene listi pa očistijo še ledvice in mehur ter pospešujejo izločanje seča (Čemaž – ljudski zdravilec, 2009).

Šentjanževka

Čaj iz listov in cvetov deluje protidepresivno, pomaga pri histerijah, potrtosti, glavobolih in nespečnosti, zdravi kri, ledvice, mehur, zasluženje pljuč. Čaj je primeren tudi za lajšanje težav pri menstruaciji in v menopavzi, lahko ga pijemo po prenapornem psihičnem delu, primeren pa je tudi za otroke, ki jih pogosto mučijo strahovi in močijo posteljo.

Veliko ljudi šentjanževko najbolj pozna kot olje, ki zelo uspešno zdravi opekline, otekline, oparine. Z njim oskrbujemo tudi manjše rane, udarnine in zvine. Lajša težave pri revmi in protinu, dobro se obnese pri masaži hrbte-

nice, obrabljenih vretencih in sklepov, lajša težave pri pikih žuželk, starejšim ljudem se svetuje vtiranje pri drhtečih udih (Vsestransko uporabna šentjanževka, 2009). □

Viri

4 najboljši naravni antibiotiki. (6. december 2011.) Prevezeto: 10. april 2013 s strani Družina - Ena A magazin: <http://druzina.ena.com/Zdravje/Domaca-lekarna/4-najboljsi-naravni-antibiotiki.html>.

Čajevec in olje čajeveca ter njune zdravilne učinkovine. (2. december 2011.) Prevezeto: 15. april 2013 s strani Bodi eko - prvi slovenski eko portal: <http://www.bodieko.si/cajevec-in-olje-cajevca-ter-njune-zdravilne-ucinkovine>.

Čemaž - ljudski zdravilec. (20. april 2009.) Prevezeto: 15. april 2013 s strani Vizita: <http://vizita.si/clanek/zdravo-zivljenje/cemaz-ljudski-zdravilec.html>.

Naravni antibiotiki. (25. marec 2013.) Prevezeto: 10. april 2013 s strani Aktivni.si: <http://www.aktivni.si/zdravje/naravni-antibiotiki/>.

Navadni češmin - surovina za zdravila. (20. september 2010.) Prevezeto: 15. april 2013 s strani Večer.com: <http://web.vecer.com/portali/vecer/v1/default.asp?kaj=3&id=2010092005576505>.

Pustavrh Monroe, K. (12. april 2010.) *Žajbelj.* Prevezeto: 15. april 2013 s strani Viva - portal za zdravo življenje: <http://www.viva.si/Alternativna-in-naravna-pomo%C4%8D/2385/%C5%BDajbelj>.

Vsestransko uporabna šentjanževka. (23. julij 2009.) Prevezeto: 15. april 2013 s strani Vizita.si: <http://vizita.si/clanek/recepti/vsestransko-uporabna-sentjanzevka.html>.

Česen

Čemaž

REVITAL

Ponovno odkrita rastlina

Naravno sladilo Stevia

V podjetju Revital, d. o. o., vam letos kot novost predstavljamo rastlino Stevia, ki je vedno bolj priljubljena tudi v Sloveniji. Stevia je rod okoli 240 vrst zelišč in grmičevja iz družine nebinovk (*Asteraceae*), ki rastejo v subtropskih in tropskih predelih od zahodne Severne Amerike do Južne Amerike.

DAMIJAN KELC

FOTO: EZGROGARDEN.COM
UPLOAD.WIKIMEDIA.ORG

Najprej jih je raziskoval španski botanik in zdravnik Petrus Jacobus Stevus (Pedro Jaime Esteve, 1500–1556), iz čigar primka izhaja latinska beseda *Stevia*. Rastlino že več kot 1.500 let uporablja ljudstvo Guarani, za medicinske namene pa jo že dolgo uporabljajo v Paragvaju in Braziliji. Na območju teh dveh držav so listi že stoletja znani kot tradicionalno sladilo za čaje, zdravilo in »sladek prigrizek«.

Stevio gojijo zaradi njenih sladkih listov. Te lahko uživamo sveže ali jih damo v čaj in hrano. Stevia je sladilo prihodnosti. Njena sladkost ni zasluga ogljikovih hidratov, temveč spojine, imenovane steviozid, ki spada med glikozide.

Ker človeško telo ne prebavi sladkih glikozidov (ki gredo skozi normalne poti izločanja) iz listov cele stevie (ali iz katere koli predelane oblike), za ljudi to sladilo ne predstavlja nobenih kalorij in nima negativnega vpliva na raven glukoze v krvi – lahko ga prosto uporabljajo tako diabetiki kot tudi hipoglikemiki. Za ljudi s težavami v zvezi s krvnim sladkorjem, krvnim tlakom in preveliko telesno težo je stevia najbolj zaželeno naravno sladilo tudi pri kuhanju in pečenju. Občutek lakote je manjši, če vzamemo manjšo količino stevie približno 20 minut pred obrokom. V nasprotju s sladkorjem ne povzroča zobne gnilobe in se uporablja kot sestavina

pri ustnih vodah ali kot dodatek zobnim kremam.

Znanstvene raziskave so pokazale, da je stevia dejansko učinkovita pomoč pri uravnavanju krvnega sladkorja in pripomore k njegovemu normalnemu ravnesju. V nekaterih južnoameriških državah jo prodajajo kot zdravilno pomoč ljudem s sladkorno boleznijo in hipoglikemijo.

Druge prednosti dodajanja stevie k vsakodnevni prehrani vključujejo izboljšano prebavo in funkcijo prebavil, pomirjene motnje v želodcu in hitrejše okrevanje po manjših boleznih. Pomaga pri celjenju ran, povečani ravni sečne kisline in vnetju grla. Koristna je tudi pri drugih težavah, kot so utrujenost, zaprtje, napihnjenost, povečano izločanje želodčne kisline, glivice ... Pospešuje tudi razstrupljanje in krepi splošno

imunsko odpornost organizma. Uporabniki so tudi poročali, da pitje čaja, sladkanega s stevio, pomaga zmanjšati željo po tobaku in alkoholnih pijačah.

Stevia ponuja številne prednosti pri redni uporabi za nego kože. Kot obrazna maska mehča in čvrsti kožo, gladi gube in pomaga pri celjenju različnih madežev na koži, tudi aken. Lahko se nanese neposredno na katere koli problematične predele kože, na akne, ustrnice, ustna vnetja ... V poskusih v Paragvaju se je izkazalo, da odpravlja tudi različne težave z lasiščem in izboljšuje zdravje las in njihov lesk.

Znanstveniki, ki so raziskovali učinke stevie, trdijo, da je za ljudi popolnoma varna. Več o stevii, receptih in vzgoji pa v naslednjih številkah. ▣

Rastlina *Stevia rebaudiana* in njeno cvetje

Odšel si v skrivni čarni svet,
kjer ni gorja ne bolečin,
kjer se začenja mir ...

Zahvala

ob boleči izgubi dragega moža,
očeta, tasta in dedka

Konrada Kostanjevca

iz Bukovcev, upokojenca Taluma

Ni besed, ki bi lahko omilile bolečino srca ob izgubi drage osebe. V najtežjih trenutkih nas tolažita misel in spoznanje, da smo ga cenili mi in mnogi, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Iskrena hvala sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem ter vsem vaškim društvom za tolažilne besede, ljubeč stisk rok, darovano cvetje, sveče in svete maše. Hvala gospodu župniku, govorniku, gospe Tilčki za molitev, sindikatu Taluma za darovane sveče in odigrano Tišino ter pevcem in pogrebne mu podjetju Mir.

Tvoji najdražji: žena Angela, hči Silva z Brankom, vnukinji Janja z Andrejem in Vesna z Robijem

Prišla je snežno-deževna pomlad,
z njo pa dogodek boleznih sad.
Vrtnice v bolniški sobi so ovenele,
ustavilo se je tvoje nežno srce.
Še nebo se je nad žaro razjokalo,
ker ga tvoje oko več ne bo občudovalo.

Zahvala

Po skriti in hudi bolezni nas je v 80. letu zapustila draga žena, mama in babica

Jožefa Markovič
iz Zgornje Hajdine

Iskreno se zahvaljujemo sindikatu Taluma in vsem, ki nam v teh težkih trenutkih stojite ob strani.

Žalujoči: mož Viktor, sin Milan z družino in vsi, ki smo jo imeli radi.

KRIŽANKA

SLOVARČEK: AJKA – mesto na Madžarskem, ANAIS – ameriška pisateljica (Nin, 1903–1977), AROSA – zimski športni center v Švici, ODATE – mesto na Japonskem otoku Honšu, AKARINE – zajedavske pršice, PRIAM – zadnji trojanski kralj, Hekubin mož., AKSIS – vrsta jelena v Indiji, čital

	SESTAVIL: JANKO ŠEGULA	KDOR SE RAD HVALI	SLOVENSKI IGRALEC (DARE)	SLOVENSKA TV VODI- TELJICA (IDA)	MESTO NA MADŽARSKEM	ALUMINJ	EGIPČANSKO SONČNO BOŽANSTVO (AMON)	ENOTA ZA MERJENJE JAKOSTI ELEKT- RIČNEGA TOKA	IGRANJE NEVARNIH FILMSKIH PRIZOROV			
	RAZVOJNA STOPNJA ŽUŽELKE					VODNA ŽIVAL S KLEŠČAMI						
	DANILO LOKAR					MEZGA						
										AMERIŠKA PISATELJICA (NIN, 1903- 1977)	NIKELJ	
	SREBRO			AMERICIJ			TV ZASLON					
	DRŽAVA V AFRIKI (N'DJAMENA)			POZA			DALMA- TINSKO ŽENSKO IME					
	TALUM	AVSTRALSKI MEDVEDEK, VREČAR	ZDRAVILNA RASTLINA	SLOVENSKI TV NOVINAR (PEČKO)				KOLIKA (STAR.)			KAREL APPEL	
	TELESNA POVRHNIJICA						PESNIK ŽALOSTINK					
	PETER NANSEN						DREVO TROPske AFRIKE					
								ZIMSKI ŠPORTNI CENTER V ŠVICI				
	APOLONOV SVEČENIK V TROJI, LAOKOON			JELEN V INDIJI, ČITAL				SOČLOVEK				
	AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE			ČEBELI PODOBNA ŽUŽELKA								
	TALUM	SOSTA- NOVALKA	VODNE RASTLINE					OSEBNI DOHODEK			SLOVENSKA IGRALKA (MOJCA, 1976)	ZADNJI TROJANSKI KRALJ, HEKUBIN MOŽ
	RAČU- NALNIŠKO SLIKANJE V PLASTEh (MED.)		RADOVEDNI TV KUŽA					MESTO NA JAPONSKEM OTOKU HONŠU				
	KILOAMPER			DEL KOPRA					FRANCOSKA TISKOVNA AGENCIJA			
				FRANCOSKO MESTO								
							LOVSKA DRUŽINA		ČRNA ŽIVAL			
							ATEK, OČKA		ČEČKOVA OLGA			
					PREBIVALCI GLAVNEGA MESTA KORZIKE							
	ŽENSKA, KI KAJ RECITIRA, DEKLA- MATORKA				IRIDIJ							
	ZAJEDAVSKE PRŠICE								MESTO V NEMČIJI, OB REKI DONAVI			

**TUDI TI IMAŠ IDEJO!
PREDLAGAJ JO IN OSVOJI NAGRADO.**

Za morebitne dodatne informacije se obrnite na predsednika
komisije mag. Alberta Korošca
int. tel. 121
mobitel 041 748 336
e-pošta albert.korosec@talum.si